

KÉPES UJSÁG

186⁶/₇ évi, harmadik évfolyamára,

mely folyó évi október 1-jével indul meg.

Egész évi folyamára 2 frt., félévre 1 ft.

A „Képes Ujság“ megjelen minden hónap 1-ső és 16 ik napján, 32 nagy nyolczadrét hasábon, számos képpel, közhasznú és mulattató tartalommal. — A „Képes Ujság“ évfolyama októberben kezdődik. — Akár Pesten, akár vidéken, postán küldve:

előfizetési ára egész évre csak 2 ft., félévre csak 1 ft.

Tiz előfizetésre egy ingyempéldány jár. — Az előfizetési pénzeket bérmentesen kérjük küldeni

a „Képes Ujság“ kiadó-hivatalához,
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

A mostani (186⁶/₇-diki) évfolyamból még szolgálhatunk nehány teljes példánnyal, a kitétt föltételek mellett.

Mössmer József

RUMBURGI VÁSZONRAKTÁRA

„A MENYASSZONYHOZ“ 1828 (2-4)

PESTEN,

uri- és zsbáros-ntezsaz letén, báró Örezy-féle házban 10. sz. a.

ajánlja igen jól rendezett árutárát, ugymint: rumburgi, hollandi, creas, szilézai és fonálvasznak, 1/4, 1/2, 3/4 szelies agylepedőknek való vasznak; 30 rőfös asztalműek, 6, 12, 18 és 24 személyre való asztalterítők, törökfőzők, asztalabroszok különféle nagyságban, asztalkendők, kavaskendők, fehér és színes vászonsebkendők, angol és francia batizkendők, fehér és tarka vászon csinavat-agyéműek, butoresinvatok, nankingok, színes perkalok, gazdasági ruhaszövetek, színes ingkalmék, asztal- és ággyterítők, ugyszinte mindenféle fehér szövetek, fehér perkal, batiz, clair, moult, nyári piké, madonlan, angol shirding, piké- és zsinóros parket, piké-szoknyák és takarók különféle nagyságban, ezeken kívül angol gyapjúbarsonyok, lama vatmoll, orlean- és lüster-szövetek ruháknak való jutányos gyapjuszövetek, színes alsó-szoknyák, amerikai bőrök, viaszos vásznakat és több itt meg nem nevezett árucikkeket

legjutányosabbra szabott áron

A vásznak valóságosáért jótállás biztosítottik.

Vidéki megrendelések, az előadás szerint pentosan és jól teljesítettnek.

Marhavész és marhabetegségek ellen mint kiténő óvszer ajánlatik a

KORNEUBURGI MARHAPOR

lovak, szarvasmarhák és juhok számára,

az ausztriai császárság, Porosz- és Szász-királyságok által engedélyezve, kiténő, illetve a londoni 1862-iki, párisi, müncheni és bécsi érmekek, ő felsége az angol királynő, valamint ő felsége a porosz király főudvarmesterei hivatala részéről a készítő irányában történt leghirebb elismerési iratok szerint — a legkiténőbb eredményre használtatik, s hathatónak bizonyulván be különösen:

Lovaknál: mirigyes és torokfájás, fejszél, a tehének feltüvelésénél, keves vagy rossz tej-adásánál, melynek minősége a marhapor használata által szembetűnőleg megjavul, — tüdőfáj-dalmaknál, a borjúság alatt annak használata megmérhetlen előnnyel jár, gyenge borjúknak beadván, azok szem-látomást gyarapodnak.

Szarvasmarháknaál: a vérdalmak esetében s belgőres ellen, s különösen hogy a lovak jó testben, teljes erőben s vidámságban fentartassanak.

Juhoknál: a májmételey eltávolítására, a rothadás s az altest minden fáj-dalmainál, hol tettség szolgál alapul.

Valódi minőségben kapható: 1805 (2-3)

Pestben: Török J. gyógyszerészertárban, király-utca 7-ik szám alatt, — Thalmayer és társa, — Halbauer festérvék, — Glatz I. F., — Kindl és Frühwirth, — Rakodczay A. — BUDA N: az udvari gyógyszerertárban.

Az általában jónak elismert valódi s egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorogás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehézlégzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a väci-utczán, Thalmayer A. és társa, — Oszetszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. uraknál. BUDA N: Schwarzmejer J. gyógyszerész úrnál.

Aradon: Probst F. J. Aszódon: Sperlagh J. gy. Baján: Klenautz J. Brassóban: Gyertyányfi, Fabick és Jekelius gysz. Battonyán: Bignio K. Belgrádon: Nicolacovics test. Beszterczen: Dietrich és Fleischer. Bonyhádon: Kramolin J. gy. Brassóban: Fabick Ed. Csaktornyan: Kárász A. Csuton: Borsay F. gysz. Debreczenben: Gólti N. gy. Deesen: Krémer S. Deitan: Braumüller J. gy. Deveszerben: Hoffmann B. Eszéken: Kawilowicz gysz. Eperjesen: Zsembery Ign. Ercsekújvár: Conlegner Ign. Egerben: Wassely gysz. Eszéken: Thürmer fiai és Dessáthy gysz. Győrött: Brunner F. Gyulan: Lukács gysz. Haczfeld: Hagelschmidt V. Hatzsagen: Mátyes B. gysz. Ipolyságon: Mikulási T. Janosházán: Kuna gysz. Jolsván: Maletter gysz. Kaposvárt: Schröder J. gy. Közegen: Strehle gysz. Karolyvárt: Benich J. Kis-Martonyban: Kodolányi gysz. és Spatay A. Kassán: Eschwig E. Keszmark: Generisch C és A. Kecskeméten: Papp M. Karaschessen: Weber A. gy. Karolyfővárt: Fischer Ed. gysz. Kolozsvárt: Megay M. C. Egy üveg ára orint 26 krajczár. 1791 (3-6)

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

Legjobbfele tyukszem-tapasz,

Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 23 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa,

az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszeri

Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Stirii Stub-havasi-növény-nedv

mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

HELUNGKIANG

arábiai s ázsiai

állat-, gyógy- és táp-pora,

amagas kir. porosz kormány által engedélyezve s ő felsége a porosz király udvari istállóiban, valamint a legtöbb gazdasági igazgatóságoknál a legjobb sikerrel használva ugyszersmind a legjobbnak elismert óvszer marhavész és marhabetegségek ellen.

Mustra- és vedmárkkal törvényesen biztosítva.

Egy kis csomag ára 40 kr., nagy csomagé 80 kr.

Block-fele megpróbált folyadék a lovak számára.

Kiténő mosó szer, mely nemcsak az egészséges, hanem a beteg lovaknál is, az ivhár, köszvény, körömgyladás, az inak kiszáradása, ficzamosások, az iga s nyereg által okozott sérülések esetében a legmeglepőbb sikerrel használtatik.

Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Főraktár: BITTNER GYULA gyógyszerésznél Gloggnitzban

Biztos és gyors kiirtása

patkányok s egereknek,

egy cs. kir. kizár. szab. patkány- s egerszűtő szer által gyertya-formában.

Egy darab ára 50 kr. a. é. F) 1810 (7-17)

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá:

N.-Beeskerek: Nedelkovits. — Csaktornyan: Kárász A. — Eperjesen: Zsembery J. — Jassenova: Dudovits J. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Fülöp. — Sopronban: Pachhofer, — Soborsin: Franke A. Varasdon: Halter D. F., — Verőczen: Bész J. K. uraknál.

Pest, november 4-én 1866.

Előfizetési föltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csapán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csapán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

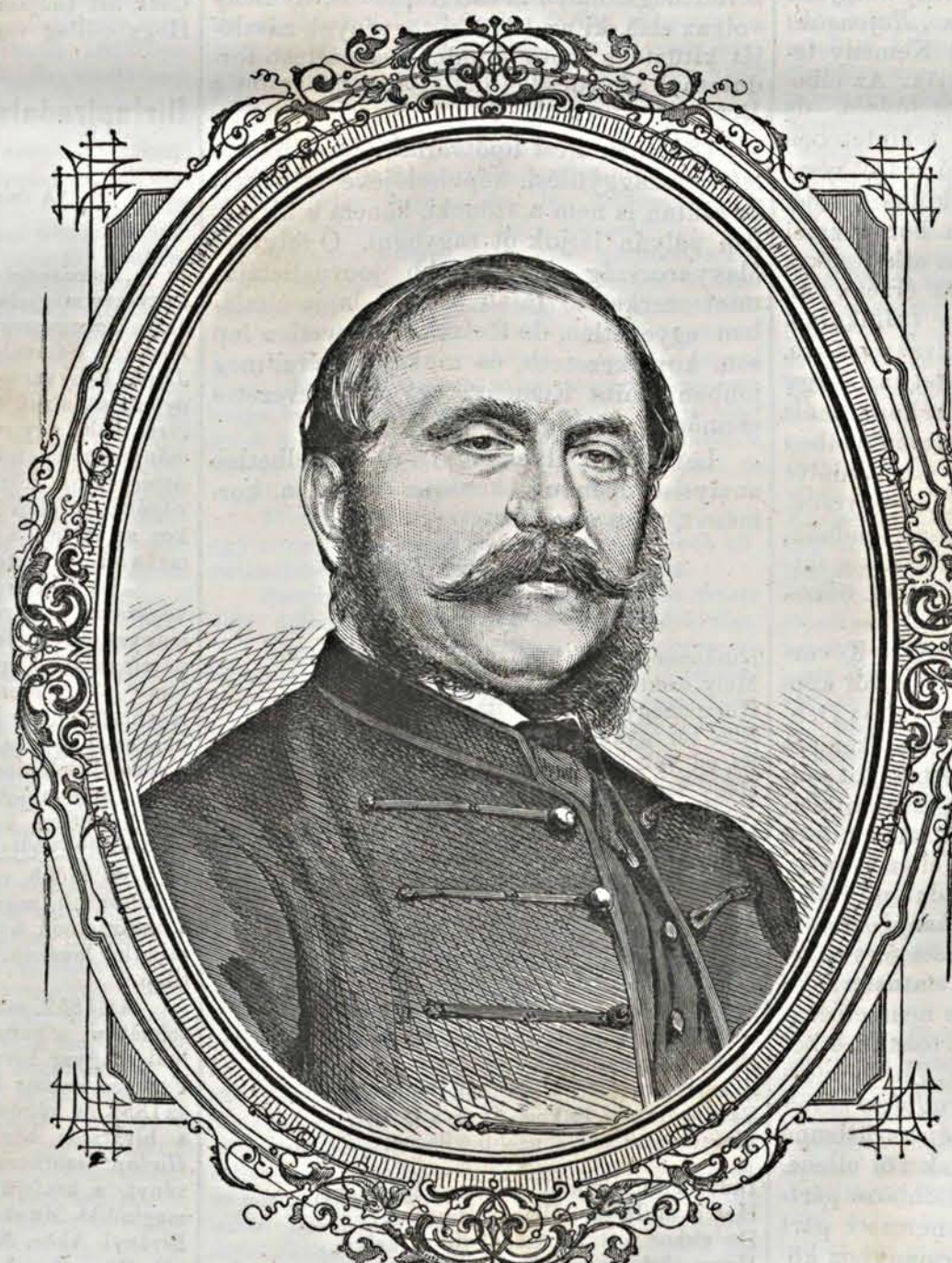
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábzott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba; háromsori vagy többzsori igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névze kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban: Jaeger könyvkerekedése; Bécsben: Oppel Alajos. — Bályeg-díj, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Báró Kemény Zsigmond.

Magyarország egyik legkiténőbb publicistája és regényírója, kit munkáiból jól ismernek olvasóink. Valóban Kemény neve husz év óta mindinkább összeszövődött a magyar irodalom és közélet történetével. Mint lélekbuvár és jellemrajzoló legkiténőbb helyet foglal el a magyar regényírók között; mint essayistát és röpiratszerzőt nagy mi-

nyomatott munkája egy politikai történeti értekezés a „Mohácsi veszedelem“ okairól, melyet az 1840 ki „Athenaeum“-ban néhány mutatóvány követett „Martinezzi“ című regényéből, mely azonban maig is kiadatlan maradt s végbefejezésre vár. Mindkettő figyelmet gerjesztett, valamint az Erdélyi Hiradóban megindított vezércikkei is,

melyek a reform felé igyekeztek tolni az erdélyiek nagyon is sérelmi politikáját. Azonban Kemény politikai hatása még ekkor szűk körű volt; czikkei forma tekintetében nehezkékek voltak és látköre sokkal szélesb, mintsem az akkori erdélyi viszonyok között népszerűsége verghetőt volna. Mint szónok is föllépett a kolozsmezei gyűléseken,

BÁRÓ KEMÉNY ZSIGMOND.

de kevés sikerrel, s inkább a párt-tanácskozmányokban volt nagyobb befolyása. Vezércikkeinél nagyobb hatást idézett elő a „Korteszkeles és ellenszere“ című röpirata (1843 — 1844), kivált Magyarországon. — E röpirat tulajdonképp Magyarország alkotmány reformjával foglalkozott s a demokratiai alapon indítványozott választási törvényjavaslatokat vette bonczkés alá, s az átalakulás e legfontosabb kérdését igyekezett tisztába hozni, a konservatismus előítéleteitől s a demokratia tulajdonságaitól egyaránt menten. E röpirat megjelenése után választottot akadémiai taggá (1843). Széchenyi István grófnak annyira megtetszett a fiatal publicistának e első nagyobb dolgozata, hogy 1845-ben egy az ő vezérlete alatt megindítandó „Független“ című politikai lap szerkesztésével kínálta meg. Kemény ugyanez idő tájt Csengerytől is kapott meghívást, ki a „Pesti Hirlap“-ot szerkesztette s e lap dolgozótársulán igyekezett őt megnyerni. Kemény ez utóbbi ajánlatot fogadta el s 1846-ban Pestre költözött.

Ez időponttól kezdve mind nagyobb arányokban fejlődik Kemény politikai és irodalmi pá-

lajdonképen város, itt laktak az ipartűző mesteremberek és földművesek, azért nevezetett e része külső vagy polgárvárosnak, megkülönböztetve a belvárostól, vagy is vártól. hol a vár ura és cselédjei laktak. A vár legrégibb multjáról egész a Hagymásiak koráig nincs adatunk.

Szent-Gróth már a 15 században a Hagymásiak birtoka volt.

A mohácsi gyásos csata után hazánk virányaian a duló törökök égetve, pusztitva hordozák körül véres fegyvereiket, s miután Kanizsát elfoglalták, onnan mint biztos fészekből Zalavölgyébe is berontottak, és Sz.-Gróthig fölnyomultak, de hogy itt jó megverettek, bizonyítja a polgárváros határa egyik dűllőjének neve is, mely mai napig „Török temetésnek” hivatik. Tehát körülbelül a mostani plébánia földjeiben nyugszanak az elhullott törökök. Ugyanekkor pusztult el a polgárváros is. 1543. a Hagymási család pusztította el a szomszéd tőrjei zárdát, hogy ebben a szent-gróthiak is részt vettek, bizonyítja uroknak szigorú parancsa. (Lásd a tőrjei archívumot.)

A török uralomkor Sz.-Gróth védvára alakított a törökök dúlása ellen. Várparancsnokok a Hagymásiak voltak „Caesareo-regius Supremus Capitaneus” czimvel. A védőrség 600, részeit lovas, részeit gyalog szabad legényből állott, kik, mivel saját költségökön éltek és katonáskodtak, minden országos adótól, sőt még a püspöki dézmától is mentesek voltak. Vár gyanánt a mostani mezőváros szolgált, posványos és ingoványos körtere miatt meglehetősen erősség volt, körülkerítve széles sánczokkal és erős palánkokkal. A vár közönségesen *Hostádnak* nevezetett, talán a rozsul értett „hostadt” után, mintegy vártere, várudvara. Közlekedésre három kapu szolgált, egyik a mostani zsinagóga helyén, a másik a kertészlaknál, a harmadik pedig Tőrje felé.

1605. Szt.-Gróth várura és kapitánya Hagymási Kristóf volt, kinek neve hazánk történetében vérbetűkkel van felírva, nem csak Ujlaky Lajos veszprémi püspök meggyilkoltatásáért, hanem főleg azon pusztításokért, melyeket mint Bocskoy sógora és párthive Vas.-Zala-és Sopronmegyékben végbevitt. Hagymási Kristófról azt állítják, hogy számkivetésben halt meg.

1634. Hagymási István, János és Péter testvérek bírták Sz.-Gróthot; ezek öntették a most is meglevő nagy harangot.

1636. Lippai veszprémi püspök sürgette a püspöki tizedet, de attól esezett.

1644. adták Hagymási István és János testvérek a sz. gróthi várórség szabad legényeinek a 39 articulusból álló belügyeiket rendező polgári törvénykönyvet, mely maiglan eredetileg a város irományai között megvan. E törvénykönyv articulusaiból tudjuk, 1. ór, hogy a várórség polgári elöljáróját *vajdának* hívták, 2. or, hogy ez időben Sz. Gróthon lutheranus prédikátor és nester is volt. 3. or, hogy a vár beltere igen ingoványos és vizenyős volt, mert a 16 ik articulusban szigorúan meg volt parancsolva, hogy minden ember háza elé árkot ásson, és reá bürüt építsen, az árkot pedig tisztán tartsa; a ki nem cselekszi, egy hét alatt egy forint büntetés ipso facto megvételék rája. — Hogy az utcákon nagyszerű hidak állhattak, nem csak az általános hagyomány bizonyítja, de azon erős oszlopok maradványai is erősítik, melyeket most is az utcákon a földbe verve találhatni.

A Hagymási-család végsarjadéka István, gyermektelen lévén, gróf Batthyányi Ádámot fiává fogadta 1654. és részére Sz.-Gróth ősi birtokát halála esetére a vasvári káptalannál bevalotta.

Ezen adományozásra királyi szentesítést gróf Batthyányi Ádám fia, Kristóf és Pál 1663. év april 26. nyertek.

Mig hazánkban a török uralom tartott, Sz.-Gróth a Batthyányiak idejében is mint védvár szolgált, de ekkor már királyi szoldon levő katonák is voltak a szabad legények között. Főkapitányuk mindenkor Batthyányi volt, kinek hivatalos cziméhez tartozott „Arcium confinium Canisae oppositorum Supremus Generalis.”

1776. gróf Batthyányi Ignác, jáki apát és egri főprépost bírta Sz.-Gróthot, ez évi conscriptio szerint 143 ház volt Sz.-Gróthon.

1780. Gróf Batthyányi Ádám volt Sz.-Gróth.

1787. épült fel a mostani *várkastély* gróf Batthyányi Ferencz alatt, mely a vár bástyafalából, valamint a régi romladozott urasági lakból építettett fel. A várkastély északi része a régi várlakból idomítottatott át a hozzá épült újabb izlésű várlakhoz, mit annak vastagabb falai, s különféle rányban haladó földalatti boltozatos úregei is lényeg bizonyítanak. Az új várlak homlokzatán a felirat olvasható:

SIC eX anno 1787 Vnt no Va te Cta r VInIs

Sz.-gróthi kastély (Zalamegyében.) — Fénykép után Greguss János

HaeC el no 1 pLaCeant faC MeLlora LiCet. Gróf Batthyányi Ferencznek köszönheti Sz.-Gróth minden csinosabb épületeit; ő rendezte, a mint lehetett az utcákat, építette a régiebb hidakat, szarítottta a vizenyős lapályokat.

1838. nyerte Sz.-Gróth a hetivásári jogot, mely csütörtöki napon szokott megtartatni, mely azonban igen jelentéktelen.

1839. július 1. véres ütközet volt a szent gróthi és tőrjei lakosok között. A tényállás e következő: A Sz.-Gróth és Tőrje közt fekvő csöngői dűllő végzselének meghatározásában, ámbár 1814. törvényesen meg volt állapítva, a sz.-gróthiak közös legeltetési jogukat föltartani akarván, soha bele nem egyeztek, azért a tőrjei határ szelében 10-15 holdnyi gabonában, évenként aratás előtt tetemes károkat tettek. E kellemetlenségek elhárítása végett a megyei hatóságtól szolgabíró is volt kiküldve, de ez könnyedén vevén a dolgot, a sz.-gróthiak vérszemet kaptak, s 1839. július 1. a városbíró parancsára töltött puskákkal és más fegyverekkel ellátva kora reggel kirendeltettek a tőrjei határszélre, s ott a tőrjei aratókat megtámadták, s reájok lövöldözvén, egyet agyonlőtek, többeket pedig megsebesítettek. E vérengzés után az akkori bíró a főverekedőkkel együtt börtönbe záratott, s a lefolyt bűnvádi per után a főbök másfél évi börtönre, a kevésbbé bűnösök fél évre, egy hóra vagy más testi büntetésre ítélték.

tettek. — Ez idő óta a két határ közé sáncz huzatván, megszünt a viszálykodás.

1841. Sorshuzás után gróf Batthyányi Károlyra esett Sz.-Gróth. A két testvér, Károly és Zsigmond, sorsra azért bocsátották, mert mindegyik szerette volna bírni Sz.-Gróthot, nehogy tehát egymást megbántásák, sorsra bízták ügyüket. Gróf B. Károly alatt élte Szent-Gróth virágzó és boldog napjait, a jó szívi és kegyes gróf valódi atya volt jobbágyainak, jötevője minden tekintetben a városnak. Az ő idejében keletkezett a kaszino, a védegyeletnek egyik főpontja Zalában Sz.-Gróth volt, hol is azt Deák Ferencz, e megye büszkesége, nagy hatású beszéddel alapította meg. A kegyes szívi grófnak 1852. évi szept. 28-án történt hirtelen halála nem csak a családra, de a városra is igen szomorú volt.

Az egresi mészköbányák.

(Aradmegyében.)

Ha az utas Arad-Hegyalján vonul végig, vagy épen az ide ágazó arad-világosi sík ország-uton közeledik a világűrű szőlőhegyek felé, regényes möröngésből minduntalan az egymást érő oláh szekerek egyhangú zörgése ébresztik föl. Ugyan mit visznek az ernyővel bevont szekerek?

— kérdeznék az utas, ha magától is ki nem találná; — egy tekintet eléggé megmagyarázza, hogy azon szekereken, melyeknek nemcsak élbe fogott apró ökrei, hanem ernyője, oldala, kerekje, sőt gazdája is úgy néznek ki, mintha berizporoztak volna, nem lehet más, mint égetett mész, szállítván azt közel és messze vidékekre egyaránt. E meszt Egresről (Ágrist) hordják szét, mely Aradnak kellő központján fekszik.

1865 őszén, midőn egy este egy szőlő fölött a magyaráti hegytetőn, az esti tájkép szemlélésében kerestünk élvezetet, a világosi

romok alatt épen aranszínben leszálló nap sugarainak bucsuzásánál, egy pár jóféle iditvány tételére buzdultunk fel, melyek következtében határozatott, hogy először is másnap reggel a magyaráti hegy lejtősebb oldalán keresztül intézvén utunkat, megnézzük az ide egy órányira eső egresi mészkemenczét, azután Világosra kocsizva, felmászunk a világosi vár romjaihoz. E határozatok föllelkesítették még a nőket is, kik megígérték, hogy itthon nem maradnak, hanem jó feleségként követnek.

Másnap reggel tehát nekivágtunk a hegynek. Minél kevesebb pázsitot találtunk, de annál több vadregényes vízmosásos partoldalon kapaszkodtunk, míg elértük a hegytetőt. Itt nagyot pihenvén, kezdünk a tulós oldalon ereszkedni lassan az egresi völgybe. Azért mondom: lassan, mert a magyaráti oldal ehhez képest esendéleti kép volt; itt próbára tétett a férfui bátorság és kitartás. A 40-100 ölnyi mély hasadékok omló párkányzatain gondolkozóba estünk, vigyük-e a tegnap annyira föllelkesült hölgyeket tovább, vagy e tátonyó látnyoknak hátat fordítsunk? ... A többség a „tovább” mellett harcolt. — S csakugyan a göröngyös és tövises pályatérén, hol a lovagi szerepből nagy osztályrészt jutott ránk férfiakra, tovább is küzdve, végtére szerencsésen leértünk a békés völgybe. Alig néhány percznyi pihenés után siettünk a mészköbánya-telep felé;

midőn a szük völgy torkolatából kiértünk, egyszerre sűrű ropogás, lövés, dörgés, utána többszörös rengő zuhanás tettek figyelemre, hogy már a bányánál vagyunk, melyhez minél inkább közeledtünk, annál sokszörűbb és meglepőbb látványosság tárult elénk.

Előttünk toronymagasságu szikladarabok meredeznek, melyeknek oldaláról, üregéből s tetejéről s égeté- rére szánt köveket bámulatos merészséggel fejtik a munkások. — Az egyik szikla oldalára támasztott létra végén egy munkás barkácsolja a feje fölött ijesztőleg lecsúszgató ezer mászás kődarab mészrétegét, s azon pillanatban egy másik munkás feszített ki ugyanazon szikla ormából több mászás darabot, mely a barkácsoló atyafi poros termetétől alig pár arasznyi távolságra zuhant le a szédítő mélységbe; a harmadik alig hogy kidöcögött talicskájával az üregből, a szomszéd sziklából ugyanakkor szakított ki a lópor hordó nagyságu köveket. Mindezek azonban annyira megszokott dolgok előtök, hogy ki-ki a maga munkáját minden zavar nélkül folytatja tovább, noha a munkások nem egy-két balesetet tudnak felhozni. A melyik dolgozó bevégezte kiszabott szakmáját, kénye-embe teszi magát s úgy nézi pipa-szó- nál a többi közködését. — Egy ilyen heverő ember magyarázta volna nekünk is kézzel-lábbal az égetési mütételeket, ha értetük volna a román nyelvet.

Az égetendő kövek berakása a kemenczébe, mint a magyarázattól kivethetők, következőleg megy végbe:

Az üreg földszinti részén egy jó ölnyi magasságra vastag károkat állítanak fel, olyformán, hogy ezek együttvéve kúpívet képezzenek, melyek az előpitvar falával együtt a lerakandó köveknek ideiglenes támaszul szolgálnak. Midőn ez megvan, az ügyesebb munkások közül egy az ivezetre száll, s legelőször is a lebecsátott nagyobb köveket úgy helyezi egymás mellé ügyes számításal, hogy azok a támaszul szolgáló kárók nélkül is képesek legyenek föltartani a reá rakandó több száz mézsa terhet. Midőn a két-három sorból álló ivszerkezet így elkészült, a többi sorok csak egyszerűen rakatnak ezek fölé, minladdig,

míg a kőanyag a kemencze-tető felszínétől 2-3 láb magasságig nem emelkedett. Ha jó idő van, a kemencze alsó részébe alkalmazzák károkat kiszedik s az ott maradt üregben nagy tüzet raknak, a tüglyhasákokkal több napon s éjjelen keresztül mindaddig tüzelnek, míg a kő teljesen ki nem égett.

tás alkalmával a kőbirtalom 7-ed részét a tulajdonos (mésrjét 60 krral számítva) az uradalmi pézstánál tartozik megváltani. — A termelés ugyan az idő viszontagságaitól függ, de közép számmal Egresen évenként 50-70 ezer mérő égetett mész termeltek, mely mennyiség nemcsak Arad, Békés, Csanád, de Csongrád egy részét, sőt Temes-, Torontálmegyéket is jellátja, többnyire egresi lakosok által ahhoz külön alkotott kocskon széthordozva.

Az egresi mész jéságra s szaporaságra nézve, a váradit kivéve, az egész Alföldön legjobb.

Kallós K.

Az iramszarvasok a pesti állatkertben.

A pesti állatkert legnevezetesebb s legszébb állatai közé tartozik a három (két hím és egy nőstény) iramszarvas. — Ezen északvidéki állatok kedvező időszaka most a tél közeledtével kez-

dődik s leginkább a kert téli látogatóinak hívja fel figyelmét.

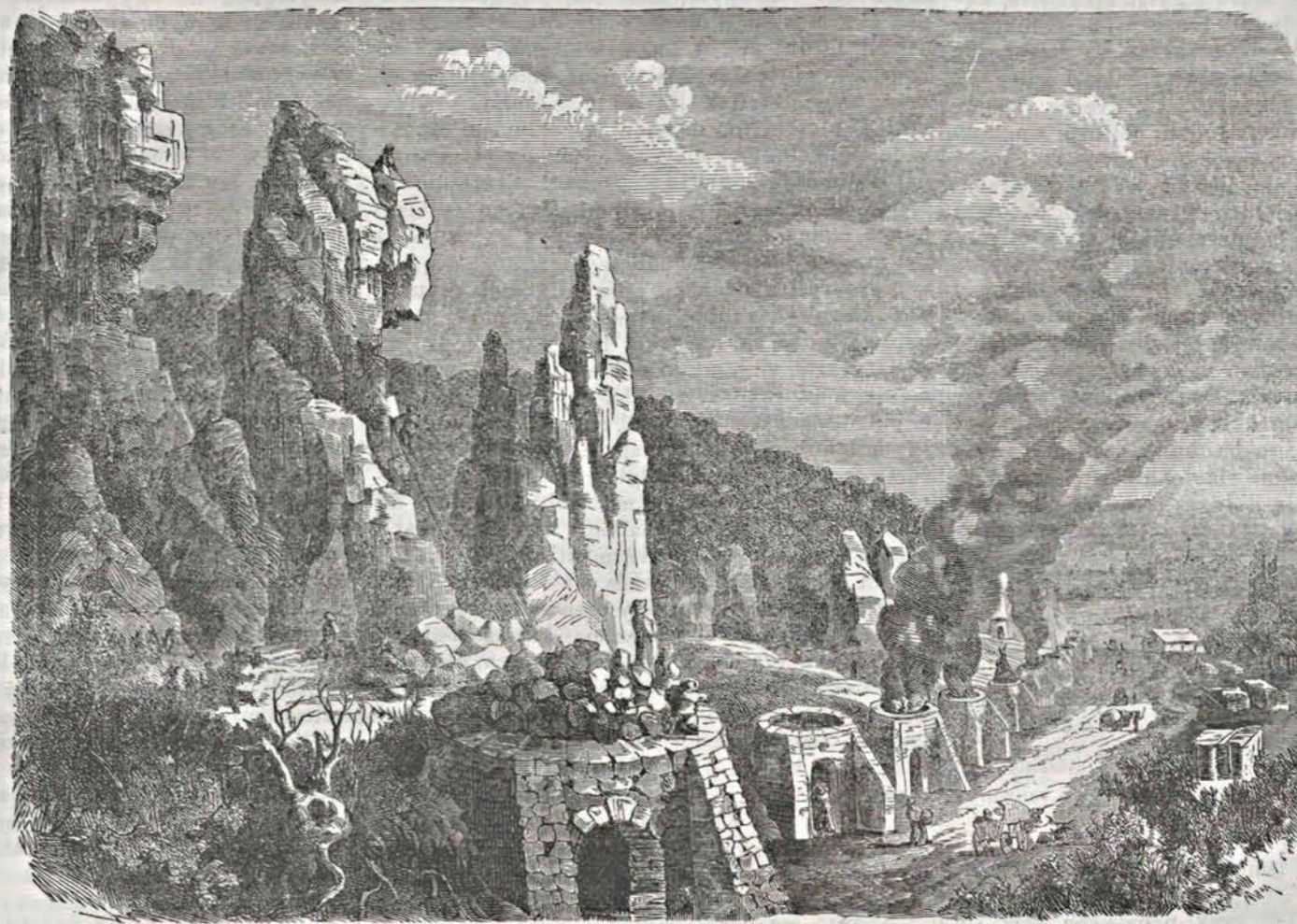
Az iramszarvas a hasított körmű (két patája), kérdőző emlős állatok közé tartozik s leginkább lapátzerű, terebélyes agancsa (szarva) által tűnik ki.

Az iramszarvas az embernek részint táplálásra, részint szolgáltatásra használt állatok sorába tartozik. Ős idők óta legnagyobb hasznát vette az ember e négy állatnak: a tevének, elefántnak, lónak és szarvasmarhá- nak.

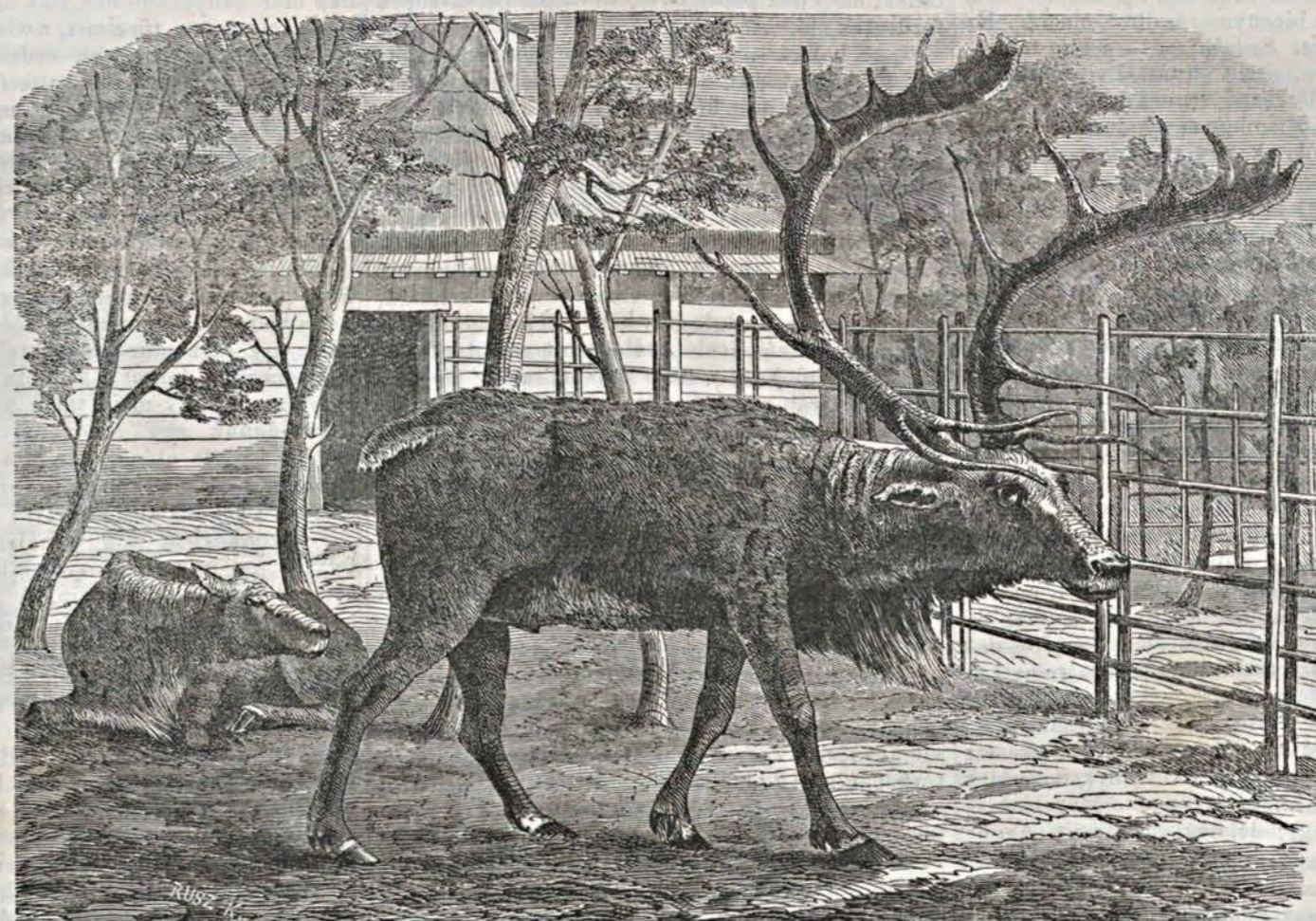
Ezek között legbecesebb a szarvasmarha, mely nem csupán egy bizonyos égaljra van szorítkozza, hanem az emberrel együtt a föld minden részében elterjedt, még oly égaljak alatt is, a hol a ló is kivészett.

A szarvasmarha a földön minden pontjára elkísér az embert s csak az északi sarkvidékek jéghe- nába nem ha-

tolt be. Itt az iramszarvas vette át szerepét. Hol a sarkvidéki föld jeges kérgé alatt a szarvasmarha már nem képes többé életmet megtalálni, ott kezdődik az iramszarvas birodalma. Ezen szép és erős állatokból a lapplandi emberek több 100,000 darabot tenyésztnek; az iramszarvas tejét iszzák, húsát eszik, bőrével ruházkodnak

Az egresi mészköbányák (Aradmegyében). — Kallós Kálmán eredeti rajza után.

Iramszarvasok (a pesti állatkertben). — Természet után rajz. Greguss János.

kedő hegy mihébe találhatik, mely hegy tetején egy régi várom nyomai még igen jól láthatók. Csodálatos, hogy az egész hegyláncban csak e kúp tartalmaz mészkövet. Az 54 mészkemencze, melyeknek egyenkint kőbirtalmuk 3-400 p. mértő, azaz, magán tulajdon, de urasági dézma alatt állanak, olyformán, hogy minden meggyuj-

A legnagyobb vászonruha-raktárban váczi-utca, „Ypsilantihoz“ Pesten,

kaphatók a legolcsóbb árakon és legnagyobb választékban minden-
nemű fehérneműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára,

ugymint:
20000 darabnál több férfi-ingek rumburgi vagy hollandi vászomból darabja 2 ft 75 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft 10 ft, 12 ft.

10000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában, régebbi mintája 1 ft. 80 kr, 2 ft, legújabb minták és legdivatosaiban varrva 2 ft 50 kr, 3 ft. Fehér pamut madapolan férfi-ingek 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft. Férfi-gatyák vászomból, magyar vagy félmagyar mintára 1 ft 75 kr, 2 ft, 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr.

Női ingek rumburgi vászomból, simák 2 ft 25 kr, 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 5 ft. Női ingek rumburgi és hollandi vászomból hímzeve 4 ft, 5 ft, 6 ft, 7 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, sveiczi és francia mellmustrával 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft.

Fiú-ingek vászomból 4 éves 1 ft 80 kr, 2 ft 10 kr, 6 éves 1 ft 85 kr, 2 ft 40 kr, 8 éves 2 ft, 2 ft 45 kr, 10 éves 2 ft 10 kr, 2 ft 65 kr, 12 éves 2 ft 40 kr, 2 ft 90 kr, 3 ft 50 kr, 4 éves 2 ft. 65 kr, 3 ft 15 kr, 4 ft 20 kr, 16 éves 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr. Színes fiú-ingek 4 éves 1 ft. 10 kr., 1 ft 25 kr, 6 éves 1 ft 25 kr, 1 ft 40 kr, 8 éves 1 ft. 35 kr., 1 ft 55 kr, 10 éves 1 ft. 60 kr., 1 ft 75 kr, 12 éves 1 ft. 65 kr., 2 ft 10 kr., 14 éves 1 ft. 75 kr., 2 ft 10 kr, 16 éves 1 ft. 75 kr., 2 ft 20 kr.

Mindenemű teli alsó mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb teli czikkék férfiak és hölgyek számára nagy választásban.

Főraktár a legjobb amerikai krinollnak fehér vagy hamuszín, darabja 2 ft 50 kr-tól 6 ft-ig, vörös 5 ft-től 5 ft-ig.

Színes alsó szoknyák legfinomabbak, darabja 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 7 ft 50 kr. És sok egyéb kész fehérnemű czikkék, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik.

Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi, irlandi, kreasz- és bórvasznakban a legolcsóbb gyári árakon.

Vászonsebkendők tucatja 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft, 10 ft, egész 20 ft-ig.

Törökzók tucatja 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8-16 ft-ig. Színes agyi kanavasz vége 9 ft, 10 ft, 11 ft, 12 ft, 13-16 ft-ig.

Valóságos vászon-asztalnemű.

Asztalkendők tucatja 5 ft 30 kr, 6 ft 20 kr, 6 ft 50 kr, 7 ft 50 kr, 8 ft, 9 ft. Abroszok minden nagyságban hat személytől 24-ig. Asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre. Legjobb minőségű kőfé-czeruza csomagja 1 ft 20 kr, és 1 ft 60 kr.

Menyasszonyi készletek bevásárlásnál ajánljuk dusan folszerelt készféldemű vászon és asztalneműkben nagy raktárunkat, melyek minden áron már összeállítva vannak, vagy kívánásig szerint összeállítunk.

Mindenemű megrendelések mustra szerint gyorsan és legjobban elkészítetnek. Nagy választás agyterítők, pique és tricót-paplanokból, kavics-kendőköl és minden embe vágó czikkékből.

Raktárunkban vett czikkéknél nagy előnyül szolgál az, hogy minden megvett, az árjegyzék ellátott czikk 14 nap alatt nemcsak kicserélhető, hanem egyszersmind ki nem elégítési esetben az ár vissza is adatik.

Szállítások minden irányban, az ár előleges beküldése mellett vagy utánvétellel gyorsan és legjobban eszközöltenek, ugyazinte mindenemű megrendelések mustra szerint leg hamarabb elkészítetnek.

Kollarits József és fia.
1780 (6-8)

Lótulajdonosoknak fontos.

Hogy egy háziszerv valójában ezüsterűnek s megbecsülhetlennek bizonyuljon be, először is alkalmazásában egyszerűnek s hathatóságban bizonyosnak és olcsónak kell lennie. Mint ilyen, s a közkivánalomnak tökéletesen megfelelő, s O Felsége I-66 Ferencz József császár által egy kir. szabadalommal kitüntetett háziszerv a Kwizda-féle üdítő-nedv (Restitutions-Fluid) lovak számára, mely méltán megérdemli, hogy a legnyomatékosabban ajánlások s ezen állítsanak bebizonyítására álljanak itt a következő sorok:

Kwizda Ferencz János urnak Korneuburgban.

Hartmann altábornagy édes atyám által Würzburgban ön cs. kir. szab. üdítő-nedvből 1 üveggel küldtetett, melynek használata által lovaknál oly kielégítő er e dményhez jutottam, hogy készletre érzem magamat öt 12 üveg küldésére felkérni.

Augsburg, márcz. 24. 1866. Hartmann, főhadnagy, és ő kir. fensége Lajos bajor herczeg vezérőrnagy hadsegéde.

Az ön cs. kir. szab. üdítő-nedvnek ismételt használata által annak csalahatatlán hathatóságáról magamnak tökéletes meggyőződést szerezvén, azt ezután is minden alkalommal alkalmazásba veendem. — Küldjön nekem sat.

Gyógy, márcz. 24. 1866. Gróf Kun István.

Raktárak a cs. kir. szab. üdítő-nedvből (lovak számára) léteznek:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. a.

Továbbá:

- B-Gyarmaton: Omaszta F. — Breznóbányán: Göllner F. — Debreczenben: Bigio J. — Csakortnyán: Krausz A. — Detten: Braunnüller J. — Deva: Lengye J. — D. Földváron: Náhner P. — Eperjesen: Zsombery. — Eszéken: Deszsi. — Esztergomban: Biebramer J. C. — Gyöngyösön: Koczianovich J. — Győrött: Lehner F. — Isperen: Flamm J. — Kassán: Novelly A. — Kaposvárt: Kohn J. — Késmárkon: Genersich. — Kolozsvárt: Wolf J. — Karavasy J. — Komáromban: Csiegler A. és fia. — Lugoson: Kronetter F. — Marczaliban: Istl örv. — Miskolczon: Spüller J. A. — Nagy-Becskerekén: Haidegger, Deutsch testvérek. — Nagy-Kanisán: Fesselhoffer és Rosenfeld. — Nagyszombatban: Smekal és fia. — N.-Váradon: Jánky A. — Paksón: Flórián J. — Papan: Beer-müller W. — Pozsonyban: Sobert F. és Hackenberg testv. — Pécs: Kiságyi és fia. — R.-Szombatban: Hamalier A. — Rosnyón: Poós J. J. — Szabadkán: Sztojkovits D. — Szegszardon: Hutter A. — Sziszeken: Dietrich A. — Szolnokon: Scheftsik, Horánszky Istv. — Szekesfehérvárt: Kovács P. és Légmann A. — Sopronban: Müller és Mezey. — Trencsenben: Weisz L. — Teplíczen: Weisz L. — Váradon: Halter F. — Verőcezen: Bécs J. K. — Veszpremben: Tuszkau M. — Zágrábban: Mihics Gr. — Zala-Egerszeg: Hulinsky A.

Egy palack ára 1 ft. 40 kr. D) 1808 (2-4)
Két palacknál kevesebb nem küldhető, a pakolásért 30 kr. számítatik.

Fontos hirdetmény!

A nagyhirű, de már feloszlott **janovitz** és **starkenbach**

rumburgi fehérnemű- s vászon-gyárból

fenlevő készlet, bizományilag megállapított

50 perzent árleszállítás mellett

csak a pesti vásár tartama alatt fog eladatni.

A vászonárak valódisága s minőségeért jótállás bizto-
sítottatik; ingek, melyek a testhez nem épen illenek,
visszavetnek.

Kész férfi-ingek, legjobb kézi munka:
Fehér fonal vászon-ingek simák, 3 ft. helyett csak 1 ft. 50 kr.

Finomabb minőségű, redőzött mellre 4 ft. 50 kr. helyett csak 2 ft. 25 kr.

Finom irlandi vagy rumburgi vászon-ingek 6 ft helyett csak 3 ft.

Legfinomabb rumburgi vászon-ingek, legszebb kézi munka, 8-10 ft. helyett csak 4-5 ft.

Kész női-ingek, legszebb kézimunka, kézi hímzezzel:
Sima vászon női-ingek, húzóra 4 ft. helyett csak 1 ft. 90 kr.

Finom sveiczi ingek, redőzött mellre 5 ft. 50 kr. helyett csak 2 ft. 80 kr.

Legújabb szabású ingek sziv- s hajtókában hímzeve 6 ft. 50 kr. helyett csak 3 ft. 50 kr.

Eugenie-ingek, legújabb szabásuk, hímzéssel 7 ft. helyett csak 3 ft. 50 kr.

Viktoria-ingek, hímzeve és valódi valencia cipkével 10 ft. helyett csak 5 ft.

Női lábravalók, hímzettek, vászon- vagy perkalból 6 ft. helyett csak 2 ft. 50 kr.

Női korsettek, simák, 5 ft. helyett csak 2 ft.

Diszes női korsettek, gazdag hímzéssel, 12 ft. helyett csak 5 ft.

Női háló-ingek, hosszú ujakkal 3 ft., 3 ft. 50 kr.—4 ft.

Legfinomabb vászon férfi-gatyák:
1 ft., 1 ft. 50 kr., legfinomabbak rumburgi vászomból 2 ft. 50 kr.

80 róf színes agynemű 7, 8, 9, 10-12 ft-ig a legjobb.

Férfi nyak-gallerek 1 tucat 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.—4 ft-ig a leg-
finomabbak.

1 tucat férfi-harisnya czéznából, a legfinomabb s legjobb minőségű 4, 5, 6-8 ft-ig
(fehér és színesek).

12 db. vászon-zsebkendő 1 ft. 50 kr.—2 ft-ig, nagyobb szerűek 2 ft. 50 kr. és szí-
nesek; valamint czérna batisz-kendők 3 ft. 50 kr., 5, 7-9 ft-ig a legfinomabbak.

12 db. törökzók- vagy asztalkendő 5, 6, 7 ft. 50 kr.—9 ft-ig a legszebbek
vászon-damaszban.

30 róf fehérített kézi fonal-vászon és fehérített kettőszéknéből 7 ft. 50 kr.,
9 ft. 50 kr., 11, 13, 15-18 ft-ig a legszebbek.

40-42 róf kítendő vászon, agyneműnek vagy 12 db. női ingre, 14, 15, 18, 22-24
ft-ig a legszebbek.

50-54 róf hasonlíthatlan jóféle rumburgi vagy hollandi vászon, kézfonat,
1/4 rófos, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60 ft-ig.

100 forintnyi értékig bevásárlók diszes gyapjuszőnyeget nye-
rendnek.

Vidéki megrendelések a pénzösszeg beküldése vagy postai utánvét mellett
gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Eladási helyiség: Dorottya-utczában, a „magyar király“-hoz
czimzett szállodában. 1769 (5-12)

HUGMAYER ÉS MICHAILOVITS

HUGMAYER ÉS MICHAILOVITS

RUMBURGI VÁSZNORAKTÁRA

„A PROFÉTÁHOZ“

Pesten, városházterén,

ajánlja

különösen jólvarrott kész fehérneműt

a következő árakon:

Színes ingek 1 ft. 80, 2 ft. 50 kr.

Fehér pamutzövet (calicot) ingek 1 ft. 80, 2 ft. 20,
2 ft. 60, 3 ft.

Fehér vászoningek 3, 4, 5, 6 ft. 50 kr., 8 ft.

Vászon gatyák, magyar s német szabásra 2 ft. 25, 2 ft. 50 kr.

Különösen megjegyzendő, hogy az összes fehé-
r neműek legkitűnőbb vászomból és a legjobb pamut-
kelmékből szilárd s tökéletes munka párosításával
vannak készítve.

Ajánlja továbbá fentebb érintett cég minden-
nemű vásznak nagyszerű raktárát, asztalterítékek s
agyneműre való szöveteit, s minden az e szakba vágó
árucikkjeit a legjutányosb szabott árakon. 1839 (3-8)

„A PROFÉTÁHOZ.“

Ugyanott egész kiházasítások kész fehérneműkre is elvállaltatnak.

Pest, november 11-én 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. —
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokot illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyszer hasábotott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba;
háromsori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külöldre néve kiadó-bívatalkunk számára hirdetményeket elfogad Hamburg és Altonában: Haenstein és Vogler. — M.-Frankfurtban:
Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Dreyse Miklós, a lőfegyver reformátora.

Azon jámbor öreg német alakja, kinek rajzát
mellettek képünkön láthatod, nyájas olvasó, nem
más, mint az eddigi hadviselés módját gyökeresen
felforgató, öldöklő gyűtűs puská felalálója, kit
a lőfegyverek reformátorának, Poroszország ka-
tonai Lutherének szokás nevezni.

A mai „gyorspuska“ feltalálójának s által-
ban a roppant horderejű találmányának története
annyira érdekes, s az emberi elme, szorgalom
és kitartásnak ismét oly diadala, hogy egyes
részleteit ismerni nem
csak illő, hanem több
tekintetben igen ta-
nulmányos is.

Mint többnyir-
minden nagy talá-
mány, úgy a gyors-
puska is jelentéktelen-
nek látszó kísérletek-
nek és kiszerű kez-
deményezéseknek kö-
szönhetj eredetét. Nem
egy jámbor barát volt-
e, a ki csendes czellá-
jában feltalálta a pus-
kapor, mely a közép-
kor egész hűbéri ál-
lamrendszert a leve-
gőbe röpítette? S a
mai világ legnagyobb-
szébb találmányainak
teremtői nem voltak-e
többnyire a szorosabb
értelemben vett nép-
nek, a munkás osztály-
nak igénytelen tagjai,
kiknek egy-egy esz-
me-felvillanása áldást-
hozó eredményekben
terjedt szét az egész
emberiség között, min-
den nemzetek és né-
pek javára?

E kérdésre hadd
szolgáljon itt válaszul
a gyűtűs puská fel-
találójának, Dreyse
Miklósának röviden
előadandó életörté-
nete is. Dreyse Mik-
lós egy németországi
kis városban, a Thü-
ringiában fekvő Söm-
merdában 1787. nov.
20-án született s e
szerint néhány nap
mulva 80-dik évébe
lép át. Atyja a neve-
zett kis város polgára
és lakatosmester volt.
Ezen pályán követte

Miklós fia is, azon különbséggel, hogy az atya mint
egyszerű polgár és kézmives halt meg, fia pedig egy
rendjelekkel díszített, nemességel és titkos taná-
csosi ranggal kitüntetett, gazdag gyártulajdonos
lett, kinek nevét most a föld minden polgárosult
pontján ismerik; de ki mindamellett még most
sem szűnt meg egyszerű és szerény sömmerdai
polgár lenni.

De tartsunk rendet az elbeszélésben. Mint
mondtuk, Dreyse Miklós 1787-ben született, s

1802 táján mint lakatosinas atya műhelyébe
lépett, a hol idővel legényné szabadult fel. Az
akkori szokás szerint bekövetkeztek rá néve is a
vándorló évek. 1806-ban hátára kötötte vándor-
tászkáját s szüleinek áldása mellett, gyalog utnak
indult Altenburg városába, a hol egy anyai ro-
kona az uralkodó herczeg udvari kocsigyároosa
volt. A vándorlegényt Jéna mellett vitte el utja,
a hol kevéssel azelőtt a francziák ellen a híres
nagy csatát vívták a német hadak. A csatát

még tele volt a harc
nyomaival; temet-
len hullák, döglött
lovak, tört ágyuker-
kek s mindennemű el-
hányt fegyverek lep-
ték el a tért. A mi
fiatal lakatos-legé-
nyünk majd egy por-
rosz, majd egy fran-
czia puskát szedett
fel a földről, s ki-
vácsonyi vizsgálgatta
azok szerkezetét s bá-
mulva látta a két
fegyver közötti nagy
különbséget s csak-
nem természetesnek
találta a porrosz ha-
dak szerencsétlensé-
gét a jéni csatában.
Itt villant fel benne
lelőlésoz a lőfegy-
ver javításának gon-
dolata. De az nem
volt oly könnyű fel-
adat, mint gondolta.

Altenburgból Drez-
dába vándorolt utóbb
a szorgalmas lakatos-
legény s hosszú ri-
máncodás után végre
rábirta atyját és ro-
konait, hogy vágyai-
nak fő czélpontjára,
Párisba engedték ván-
dorolni. Dreyse Mik-
lós már eddig is gon-
dolkozni szerető ipa-
ros volt és üres órái-
ban sokat foglalko-
zott jó és hasznos
könyvek olvasásával.
Minden áron azonban
az ipar világvárosába,
Párisba törekedett,
hogy ott mint egy uni-
verszításon, mestersé-
gebe teljesen bele-
okuljon s az egy-
szerű lakatoslegény-

Dreyse Miklós, a lőfegyver reformátora.